

УДК 332.42

ЗАХАРЧЕНКО Н. В.,

к.е.н., доцент,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ

Розвиток конкурентних ринкових засад є одна з основних складових формування ефективної інноваційної економіки. Проблеми розвитку регіональних товарних ринків і конкуренції в поточних економічних умовах визначаються: 1) нерівними умовами

господарювання на одному ринку для господарюючих суб'єктів; 2) наявністю високих і постійно зростаючих тарифів на транспортні перевезення і, в тому числі, на залізничні вантажні перевезення; 3) нерозвиненістю ринкової інфраструктури (зв'язок, транспорт, інформація та ін.); 4) низькою конкурентоспроможністю місцевого виробництва; 5) відсутністю необхідної інформаційної бази про стан товарних ринків.

Метою державної інноваційної регіональної конкурентної політики є розвиток товарних ринків на основі пожвавлення місцевого виробництва та підвищення його конкурентоспроможності, розширення асортименту та збільшення обсягів поставок на ринки, що сприяє зростанню рівня зайнятості та добробуту населення [1, с. 207].

Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких основних завдань: 1) зниження значущості або повна ліквідація бар'єрів для товарообміну, здійснюваного з використанням послуг залізничного, автомобільного, річкового транспорту; 2) розміщення філій основного виробництва на різних ринках; 3) вирівнювання умов господарювання, які впливають на фактори виробництва і вартість продукції суб'єктів одного товарного ринку; 4) розвиток ринкової інфраструктури; 5) підвищення конкурентоспроможності місцевих товаровиробників при виникненні конкурентів з боку господарюючих суб'єктів з інших регіонів [2, с. 216].

Звернення до вивчення проблем стану конкуренції та розробці заходів державного впливу на економічні умови функціонування і структуру ринків з метою розвитку конкуренції має мати на регіональному рівні досить вагомі спонукальні причини, оскільки пов'язано з витрачанням ресурсів. Індикаторами економічної неефективності ринків, що свідчать про необхідність державного втручання, можуть бути такі чинники: перевищення сукупного індексу цін регіональних товаровиробників над галузевим зведеним індексом цін або цін постачальників над середніми по Україні цінами; перевищення темпу зростання цін на товари даної групи на регіональному ринку над темпом інфляції; більш висока відпускна (роздрібна) ціна товарів даної групи в порівнянні з сусідніми територіями, розташованими в схожих природно-кліматичних умовах; скорочення обсягів поставок товарів даної групи на місцевий ринок за наявності попиту в порівнянні з аналогічним періодом минулого року (у порівнянні з попереднім місяцем, кварталом); низька якість продукції, що поставляється на регіональний ринок; наявність незадоволених потреб у товарах, які не виробляються або виробляються в недостатньому обсязі з тієї чи іншої причини в регіоні; низька конкурентоспроможність регіональних товаровиробників; витіснення місцевих (зовнішніх) постачальників (споживачів) з регіонального товарного ринку; систематичні зловживання зовнішніх (місцевих) постачальників (споживачів) домінуючим становищем на регіональному товарному ринку.

Перераховані індикатори прямо або побічно характеризують недостатність розвитку конкуренції і ринку в цілому, і, навпаки – високий рівень конкуренції є продуктивним і іноді єдиним способом підвищення ефективності регіональної економіки, вирішення проблем регіональних товарних ринків. При збереженні протягом досить тривалого часу зазначених індикаторів виникає необхідність в плануванні і проведенні заходів з розвитку конкуренції на тих чи інших ринках [3].

Найбільш поширені причини незадовільного стану конкуренції на товарних ринках можна звести в наступні групи.

1. Наявність угод (узгоджених дій) господарюючих суб'єктів, що обмежують конкуренцію. До безумовно антиконкурентної практики з урахуванням стану сторін на товарному ринку (тобто часток) відноситься діяльність господарюючих суб'єктів, яка спрямована на обмеження цін, обсягів виробництва, розділ товарного ринку за територіальною ознакою або за асортиментом товарів, встановлення бар'єрів входу для потенційних конкурентів, дискримінацію продавців (покупців). Узгоджені дії можуть мати документальне оформлення, а можуть здійснюватися без такого. Останній випадок є більш небезпечним, оскільки його існування виявляється з великими труднощами.

2. Посилена економічна концентрація. На відміну від картелів (антиконкурентних угод), які є тимчасовим явищем і схильні до тиску зсередини, здатному, врешті-решт, стати причиною руйнування угоди, різні способи економічної концентрації можуть усувати або обмежувати конкуренцію між комерційними організаціями істотніше.

3. Істотні бар'єри входу на ринок. Під бар'єрами входу на ринок розуміються будь-які обставини, що перешкоджають можливостям для нових господарюючих суб'єктів увійти на товарний ринок.

4. Недосконалість антимонопольного законодавства, що може привести до недостатності застосовуються на його основі заходів на тому чи іншому товарному ринку для належного захисту конкуренції.

Список використаних джерел

1. Потенциал развития высокотехнологического регионального комплекса / О. Романова, Р. Чененова, И. Макарова // Общество и экономика. – 2005. – № 4. – С. 153-176.
2. Захарченко В. І. Наукові основи управління ринковою системою регіону: монографія / В. І. Захарченко, Т. К. Метіль, І. А. Топалова. – Одеса, Атлант, 2016. – 333 с.
3. Колодинський С. Б. Реструктуризація регіонального господарського комплексу на інноваційних засадах / С. Б. Колодинський. – Донецьк: Юго-Восток, 2011. – 378 с.